

7. Plotnytska, I. M. (2014). Dilova ukrainska mova v derzhavnomu upravlinni [Business Ukrainian Language in State Administration]. Kyiv [in Ukrainian].
8. Tsaryk, O. (2014). Naukovi zasady formuvannia kultury movlennia [Scientific Principles of the Formation of Speech Culture]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu: zbirnyk naukovykh prats, seriiia «Pedahohichni nauky»*, 10. Retrieved from <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/16661/1/1.pdf> [in Ukrainian].
9. Konstytutsiya vid 28.06.1996 № 254k/96-VR [Constitution dated June 28, 1996 No. 254k/96-VR]. *Liha Zakon*. Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/Z960254K?an=1> [in Ukrainian].

Demchenko V. M.,
orcid.org/0000-0003-1841-7798

LANGUAGE TRAINING OF PUBLIC ADMINISTRATORS: CONCEPTUAL DIMENSIONS

The article examines the components of the speech competence of public servants, in particular, not only the features of their communication practice, but also the specifics of professional training, which involves the acquisition of knowledge at all language levels, primarily lexical, syntactic and phraseological, where the latter concerns fixed speech clichés. It is determined that the greatest threat to the system of the Ukrainian language is Russian-language calque, which for two centuries has been actively polluting our national language and, above all, its business style, which is the object of this research. The subject of the research is the forms of the Ukrainian language – substitutes for Russian-language calques, which are logical on the basis of the Ukrainian national language and in the context of current events, when the open and specific enemy in the war is the former metropolis with its Russian language, which dominated education and office work in Ukraine for those two hundred years. A number of examples of the use of individual lexemes and syntactic units, calqued from the Russian language, in the business speech of managers, lawyers and educators are analyzed and options for their replacement with specific and logical Ukrainian counterparts are proposed.

It is concluded that among the requirements of the legislation to ensure the functioning of the Ukrainian language as a state language, it should be noted that its purification from foreign language elements, i.e. Russian-language calques, in particular in the business style. Specific Ukrainian words proposed for such replacements are logical and organic, and, therefore, a public servant must have the appropriate knowledge and linguistic flair.

Key words: public servant, language competence, calqued unit, speech cliché, business style of speech.

Дата надходження статті: 20.11.2024 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Данилюк С. С.

УДК 331.484:378(73)005.336.4-027.63
DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi58.616>

Завулічна І. І.,
orcid.org/0000-0003-4916-9643

ДОБРОЧИННІСТЬ У СФЕРІ ОСВІТИ США: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

У статті проаналізовано проблеми та перспективи доброчинності у сфері освіти США. Досліджено, що сучасні етапи та аспекти державного регулювання доброчинності у сфері освіти США, зокрема в закладах вищої освіти, об'єктивно пов'язані із широким використанням благодійності.

Відомо, що ХІХ століття в США ознаменувалося появою перших благодійних фондів, відомих як трасти. Увагу зацентовано на найбільш перспективних благодійних фондах Джона

Рокфеллера, Ендрю Карнегі, Олівії Сейдж, Форда (The Ford Foundation), Рокфеллера (The Rockefeller Foundation).

Розглянуто основні особливості закладів вищої освіти в США, які відрізняються за рівнем акредитації (акредитовані та неакредитовані), формою власності (державні й приватні), тривалістю навчання (дворічні й чотирирічні) та іншими критеріями, зокрема з широким спектром стипендіальних програм, які започатковані на добродійній основі благодійних фондів.

Відповідно проаналізовано стипендії, стипендіальні програми, а саме університетські стипендії – *merit-based scholarships* (стипендії на основі заслуг), *need-based scholarships* (стипендії на основі потреб); асистентську стипендію; спортивні стипендії в США.

Визначено урядові програми США, які пропонують широкий спектр стипендій для іноземних студентів, – *Year Program*, *Global Ugrad* та *The English Access Microscholarship Program*.

Акцентовано увагу на стипендіях, грантах і нагородах від некомерційних організацій, зокрема Американської асоціації університетських жінок – *American Association of University Women (AAUW)* – для жінок науковців, для жінок з інших країн, за обраними професіями та інші.

Зроблено висновок, що в сучасній вищій освіті США визначилися певні тренди розвитку добродійності, які так само спрямовані на допомогу потребуючим через надання стипендій, стипендіальних програм, грантів та нагород.

Ключові слова: добродійність, благодійність, благодійні фонди, вища освіта, стипендії, стипендіальні програми, використання досвіду, США.

Постановка проблеми. Значущість добродійності у світовому вимірі підтверджується Генеральною Асамблеєю ООН як суспільно корисна діяльність на добровільній основі, що має бути важливою складовою будь-якої стратегії, націленої на вирішення проблем, особливо в таких сферах як освітня. Відповідні положення Резолюції Генеральної Асамблеї та рекомендація щодо підтримки добродійності пропонують урядам усіх держав включити добродійність до національних планів розвитку як компонент із досягнення цілей сталого розвитку [6].

Заразом сучасні глобальні проблеми й економічні кризи підштовхують українську вищу освіту до потреби реформування. Це передбачає впровадження нових форм навчання, модернізацію управління, оновлення навчальних програм і пошук додаткових розширених джерел фінансування. Мета таких змін – підвищити роль вищої освіти в суспільстві та стимулювати творчий розвиток студентів.

Утім у більшості розвинених країн система добродійності у сфері освіти, де є різноманітні види стипендій, стипендіальні програми, стипендіальні фонди, гранти, асоціації, позики, допомога, безкоштовна праця, дає можливість виявити позитивні й негативні моменти в організації вітчизняного освітнього процесу, обґрунтувати шляхи його вдосконалення. У цьому контексті корисним є розгляд питання щодо формування добродійності у сфері освіти в західноєвропейських країнах, зокрема в Сполучених Штатах Америки (далі – США).

Аналіз досліджень. Аналіз психолого-педагогічних джерел свідчить про те, що в США приділяється значна увага добродійній діяльності у сфері освіти. Так, теоретичні та практичні аспекти цієї проблеми вивчали Т. Бондар, Н. Гаврилів, Я. Гулецька, О. Зарва, Н. Косенко-Белінська, О. Ольхович, Н. Смолікевич, О. Теренко та ін.

Водночас проблема добродійності у сфері освіти США вимагає більш глибокого аналізу для забезпечення високої якості освітнього процесу у закладах вищої освіти України, особливо в умовах нових викликів.

Мета статті – проаналізувати особливості розвитку добродійності у сфері освіти в США.

Виклад основного матеріалу. Як свідчить аналіз джерелознавчих матеріалів, у США, на відміну від більшості європейських країн, традиції добродійності благодійних фондів зростали та зміцнювалися, охоплюючи різні сфери, зокрема освітню. Так, зокрема XIX століття в США ознаменувалося появою перших благодійних фондів, відомих як трасти. Зокрема, Дж. Пабоді, бачачи наслідки руйнівної Громадянської війни, заснував один із перших таких трастів, спрямувавши його кошти на розвиток освіти на постраждалих територіях [9]. Деяко схожі благодійні фонди (трасти) були започатковані Дж. Рокфеллером, Е. Карнегі, О. Сейдж.

Згодом з'являються такі благодійні фонди, як **Фонд Форда (The Ford Foundation)**, який фінансує інноваційні проекти в галузі соціальних наук, економіки, права та освіти й метою якого є створення більш справедливого й демократичного світу через підтримку ініціатив, спрямованих на викоринення бідності, захист прав людини та зміцнення громадянського суспільства, та Фонд Рокфеллера (The Rockefeller Foundation), що надає гранти та стипендії науковцям, які працюють над глобальними проблемами, митцям та гуманітаріям, які прагнуть розширити межі своїх творчих пошуків, а також представникам різних соціальних та етнічних груп, які потребують додаткової підтримки для реалізації свого потенціалу.

Аналізуючи діяльність благодійних фондів США, варто звернути увагу на благодійний фонд Білла й Мелінди Гейтс (Melinda Gates Foundation) – один із найбільших у світі благодійних фондів, заснований засновником Microsoft Б. Гейтсом та його колишньою дружиною М. Гейтс. Його місія – покращити життя людей у всьому світі, особливо в найбідніших країнах. Окрім глобальних проєктів, спрямованих на покращення здоров'я та умов життя людей у всьому світі, фонд активно підтримує освіту. Зокрема, в США він інвестує в розвиток дистанційного навчання, освітніх програм і технологій та створення інтерактивних навчальних середовищ, а в Україні фінансує програми комп'ютеризації бібліотек [4].

Система вищої освіти США – це мозаїка, яка характеризується різноманітністю закладів, що відрізняються за рівнем акредитації (акредитовані та неакредитовані), формою власності (державні й приватні), тривалістю навчання (дворічні й чотирирічні) та іншими критеріями, зокрема з широким спектром стипендіальних програм, які започатковані на добродійній основі благодійних фондів. Серед них:

1. Університетські стипендії:

– *merit-based scholarships (стипендії на основі заслуг)* – присуджуються на основі досягнень студентів, які демонструють винятковий рівень академічної успішності, спортивні досягнення, лідерські якості або інші видатні здібності. Стипендії за заслуги можуть бути різноманітними за своїми критеріями й розмірами. Ось деякі з найпоширеніших типів: академічні стипендії – присуджуються на основі високих балів, результатів тестів (для прикладу, SAT, ACT) та успіхів у навчанні; стипендії за таланти (призначені для студентів з видатними талантами в мистецтві, музиці, спорті або інших сферах); лідерські стипендії (нагороджують студентів, які продемонстрували лідерські якості в школі, громаді або інших організаціях); стипендії за спеціальністю (присуджуються студентам, які планують навчатися за певною спеціальністю або в певній галузі);

– *need-based scholarships (стипендії на основі потреби)* – це фінансова стипендіальна допомога, яка призначається університетом або благодійним фондом для оплати навчання у вищому закладі США для студента, який має фінансову потребу [2].

2. **Асистентська стипендія** – це форма фінансової допомоги, яка надається студентам аспірантури для поєднання навчання із практичною роботою та виконання певних обов'язків в університеті. Ці обов'язки можуть включати: дослідницьку роботу, викладацьку діяльність, адміністративну роботу.

3. **Спортивні стипендії в США** – це унікальна можливість для талановитих спортсменів отримати фінансову підтримку для навчання в університетах. Ці стипендії

надаються за високі досягнення в різних видах спорту, як-от американський футбол, бейсбол, хокей, баскетбол, футбол (сокер), лакрос та інших. Вищі використовують їх, щоб залучити найкращих спортсменів до своїх команд і підвищити рівень університетського спорту [7].

Урядові програми США пропонують широкий спектр стипендій для іноземних студентів. Одним із таких прикладів є програма Year Program. Ця програма спрямована на студентів перших курсів бакалавріату та спеціалістів, які бажають навчатися в США впродовж одного року. У межах програми студентам повністю покриваються витрати на переліт, іспити, оформлення візи, проживання та харчування. Також учасники програми матимуть можливість жити в американській сім'ї. Особливу увагу організатори звертають на студентів з інвалідністю, рекомендуючи їм також розглянути програми Global Ugrad та The English Access Microscholarship Program [3].

Важливим теоретичним аспектом доброчинності у сфері освіти в США є стипендії, гранти та нагороди від некомерційної організації, зокрема Американської асоціації університетських жінок American Association of University Women (AAUW), які націлені на конкретні спеціальності або групи людей, які не можуть отримати освіту через економічну нерівність. Одним із ключових напрямків діяльності AAUW є надання стипендій для жінок з усього світу, які прагнуть отримати вищу освіту в США. Серед них:

- Програма стипендій Американської асоціації університетських жінок American Association of University Women (AAUW), спрямована на підтримку жінок-науковців, які навчаються у США на денній формі. Стипендії надаються для завершення дисертаційних робіт, проведення постдокторських досліджень і підготовки наукових публікацій. Для отримання стипендії потрібно бути громадянином або постійним резидентом США та мати високі наукові досягнення. Програма пропонує три види стипендій: для дисертаційних досліджень, для післядипломних досліджень і короткострокові гранти для підготовки публікацій;

- Міжнародна стипендія від Американської асоціації університетських жінок American Association of University Women (AAUW) – призначена для жінок з інших країн, які бажають здобути вищу освіту або провадити дослідження в США. Вона фінансує навчання як на рівні магістратури, магістра, доктора філософії та докторантури в акредитованих американських університетах. Стипендія покриває вартість навчання, проживання та інші належні витрати. Стипендіати після завершення навчання повертаються до своїх країн, щоб зайняти керівні позиції в різних сферах, як-от бізнес, державне управління, наука, мистецтво чи громадська діяльність;

- Стипендіальна програма за обраними професіями від фонду Макса К. Флейшмана, спрямована на збільшення кількості жінок у сферах, де вони традиційно недостатньо представлені. Вона надає можливість жінкам – громадянкам США або постійним резиденткам – навчатися за денною формою в американських університетах [1];

- Стипендіальна програма International Fellowship – це престижна стипендіальна програма, яка надає можливість молодим і талановитим дослідницям із будь-якої галузі здобути освіту в США та провести важливі дослідження, навчання та стажування, працювати з провідними вченими у своїй галузі, отримати доступ до сучасних лабораторій та ресурсів у престижному американському університеті або наукових інститутах світу [5].

Проведене дослідження в контексті зарубіжного досвіду доброчинності у сфері освіти в США потребує аналізу Стипендіальної програми «Світле майбутнє» (Bright Futures), оскільки ця стипендіальна програма є своєрідним українським аналогом американської програми «Надія» (HOPE), що діє у Флориді від 1997 року. Як і її американський прототип, програма «Світле майбутнє» надає фінансову підтримку студентам для отримання вищої освіти. Основне джерело фінансування програми «Надія» – лотерея Флориди. Програма «Світле Майбутнє» пропонує три рівні стипендій

– академічну премію, медальйонову премію та золоту печатку, кожна з яких має свої критерії отримання [8].

Висновки. Отже, у сучасному світі сформувалися певні тенденції розвитку доброчинності у сфері освіти в США, які призвели до формування перспективної моделі освіти через застосування певних стипендіальних програм, стипендій освітніх благодійних фондів. Ці тенденції потребують більш детального вивчення й обґрунтування в подальших наукових дослідженнях.

Список використаних джерел:

1. Американська асоціація університетських жінок URL: <https://www.aauw.org/resources/programs/fellowships-grants/currentopportunities/selected-professions-fellowships>
2. Бобрівець В. Особливості конструкції благодійного податкового вирахування з персонального прибуткового податку у США: уроки для України. *Формування ринкових відносин в Україні*: зб. наук. праць. 2018. Вип. 10 (209). С. 33–43
3. Державна стипендіальна програма Year Program. URL: <https://zkxeniozu3dgpp2mkzzhbbiswi-ij2cvlaia66be-www-unipagenet.translate.google.ru/scholarships-usa>
4. Завулична І. Стипендіальні фонди як контур доброчинності в сфері освіти США. *Сучасні педагогіка та психологія: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень*: збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 9–10 липня 2021). Київ, 2021. С. 7–11.
5. Застрожнікова І. Зарубіжний досвід державного регулювання вищої освіти. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/8704/1/1.PDF>
6. Івженко І. зарубіжний досвід залучення волонтерських рухів до взаємодопомоги на місцевому рівні. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2016/31.pdf
7. Курчатова А. Переваги освіти в США щодо особливостей освітнього процесу та фінансового забезпечення. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/issue/view/309/409>
8. Романовський О. Державна підтримка вищої освіти в економічно розвинутих країнах світу: стипендії і гранти. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4628>
9. Сірик Л. Благодійні організації Сполучених Штатів та специфіка їх діяльності. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія: Педагогічні науки. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. Вип. СХХІХ (129). С. 202–215.

References:

1. Amerykanska asotsiatsiya universytet-skykh zhinok [American Association of University Women]. Retrieved from <https://www.aauw.org/resources/programs/fellowships-grants/currentopportunities/selected-professions-fellowships> [in English].
2. Bobrivets, V. (2018). Osoblyvosti konstruktsiyi blahodiynoho podatkovoho vyrakhuvannya z personalnoho prybutkovoho podatku u SSHA: uroky dlya Ukrayiny [Peculiarities of the design of the charitable tax deduction from personal income tax in the USA: lessons for Ukraine]. *Formation of market relations in Ukraine: collection of scientific works*, 10 (209), 33–43 [in Ukrainian].
3. Derzhavna stypendialna prohrama Year Program [State Scholarship Program Year Program]. Retrieved from <https://zkxeniozu3dgpp2mkzzhbbiswi-ij2cvlaia66be-www-unipagenet.translate.google.ru/scholarships-usa> [in English].
4. Zavulichna, I. (2021). Stypendialni fondy yak kontur dobrochynnosti v sferi osvity SSHA [Scholarship funds as a contour of charity in the US education sector], *Suchasni pedahohika ta psykholohiia: perspektyvni ta priorytetni napriamy naukovykh doslidzhen*, *Zbirnyk tez naukovykh robit uchasnykiv mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Modern pedagogy and psychology: prospective and priority areas of scientific research, Proceedings of scientific works of participants of the international scientific and practical conference]. Kyiv [in Ukrainian].
5. Zastrozhnikova, I. (2019). Zarubizhnyy dosvid derzhavnogo rehulyuvannya vyshchoyi osvity [Foreign experience of state regulation of higher education]. *Foreign Policy and National Security. Theory and Practice of Public Administration*, 2(65), 251-255. Retrieved from <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/8704/1/1.PDF> [in Ukrainian].
6. Ivzhenko, I. (2016). Zarubizhnyy dosvid zaluchennya volonterskykh rukhiv do vzaemodopomohy na mistsevomu rivni [Foreign experience of involvement of volunteer movements in mutual

- assistance at the local level]. *State and regions*, 1(53), 174-178. Retrieved from http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2016/31.pdf [in Ukrainian].
7. Kurchatova, A. (2024). Perevahy osvity v SSHA shchodo osoblyvostey osvitnoho protsesu ta finansovoho zabezpechennya [The advantages of education in the USA regarding the peculiarities of the educational process and financial support]. *Science and technology today ("Pedagogy" series, "Law" series, "Economics" series, "Physical and mathematical sciences" series, "Technics" series)*, 13(41), 545-551. Retrieved from <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/issue/view/309/409> [in Ukrainian].
 8. Romanovsky, O. (2015). Derzhavna pidtrymka vyshchoyi osvity v ekonomino rozvynutykh krayinakh svitu: stypendiyi i hranty [State support of higher education in economically developed countries of the world: scholarships and grants]. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4628> [in Ukrainian].
 9. Sirik, L. (2016). Blahodiyni orhanizatsiyi Spoluchenykh Shtativ ta spetsyfika yikh diyalnosti [Charitable organizations of the United States and the specifics of their activities]. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series: Pedagogical sciences*, XXIX (129), 202–215 [in Ukrainian].

Zavulichna I. I.,

orcid.org/0000-0003-4916-9643

PHILANTHROPY IN THE USA EDUCATION SECTOR: PROBLEMS AND PROSPECTS

The article analyzes the problems and prospects of charity in the field of education in the USA.

It is studied that the modern stages and aspects of state regulation of charity in the field of education in the USA, and in particular higher education institutions, are objectively related to the widespread use of charity.

It is agreed that the 19th century in the USA was marked by the emergence of the first charitable foundations, known as trusts. Attention is focused on the most promising charitable foundations by John Rockefeller, Andrew Carnegie, Olivia Sage, The Ford Foundation and The Rockefeller Foundation.

The main features of higher education institutions in the USA, which differ in the level of accreditation (accredited and unaccredited), form of ownership (public and private), duration of study (two-year and four-year) and other criteria, in particular with a wide range of scholarship programs that are launched on a charitable basis by charitable foundations, are considered.

Accordingly, scholarships and scholarship programs were analyzed, namely University scholarships (merit-based scholarships and need-based scholarships); Assistantship; Sports scholarships in the USA.

US government programs were identified that offer a wide range of scholarships for foreign students Year Program, Global Ugrad and The English Access Microscholarship Program.

Focus was placed on scholarships, grants and awards from non-profit organizations, in particular the American Association of University Women (AAUW) for women scientists, for women from other countries, for chosen professions and others.

It has been concluded that in modern higher education in the USA certain trends in the development of charity have been identified, which in turn are aimed at helping those in need through the provision of scholarships, scholarship programs, grants and awards.

Key words: charity, welfare, charitable funds, higher education, scholarships, scholarship programs, use of experience, the USA.

Дата надходження статті: 12.06.2024 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Потапчук Т. В.